

O'zbekiston Respublikasi
Maktabgacha va maktab
ta'limi vazirligi

ISSN: 2992-9008
UDK: 37

TA'LIM VA TARAQQIYOT

Ilmiy-uslubiy jurnali

2026-YIL 5-SON

www.journal.namspi.uz

Bosh muharrir: Namangan davlat pedagogika instituti rektori B.E.Xusanov
Mas'ul muharrir: Ilmiy ishlar va innovatsiyalar bo'yicha prorektor M.R.Qodirxonov
Mas'ul muharrir o'rinbosari: Ilmiy tadqiqotlar, innovatsiyalar va ilmiy-pedagogik kadrlar tayyorlash bo'limi boshlig'i J.A.Yuldashev

TAHRIR HAY'ATI

Aniq va tabiiy fanlar: k.f.d., prof. Sh.Abdullayev, f-m.f.d., dots. R.Xakimov, k.f.d., prof. N.Vohidova, k.f.d., dots. M.Qodirxonov, b.f.d., dots. A.Batashov, f-m.f.n., dots., T.Abdullayev, p.f.n., dots. M.Eshnazarova, p.f.n., dots. G'.Nafasov, p.f.n., dots. M.Boltayeva.

Texnika fanlari: t.f.d., prof. A.Umarov, t.f.d., prof. A.Qayumov, PhD, dots. Sh.Xudoyqulov, PhD, dots. Abdunazarov.

Ijtimoiy-gumanitar fanlar: s.f.d., prof. T.Fayzullayev, tar.f.d., prof. A.Rasulov. f.f.d., prof. M.Ismoilov, i.f.d., dots. N.Sotivoldiyev, t.f.n., dots. A.Isoqboyev, f.f.n., dots. O.Mamatov, t.f.n., dots. Z.Haydarov, PhD. J.Yuldashev, PhD. A.Abdullayev.

Pedagogika fanlari: p.f.d., prof. B.Xodjayev, p.f.d., prof. X.Najmiddinova, p.f.d., prof. T.Ismoilov, p.f.d., prof. S.Abdullayev. p.f.d., prof., M.Y.Sobirova, p.f.d., prof., R.Zamilova, p.f.d., prof. Sh.Xujamberdiyeva, p.f.d., dost. M.Asqarova, PhD, dots. M.Asranboyeva.

Filologiya fanlari: fil.f.d., prof. N.Uluqov, fil.f.d., prof. H.Usmanova, f.f.d., dots. X.Shokirova, p.f.n., dots. S.Misirov, p.f.n., dots. Sh.Ubaydullayev, PhD, dots. P.Lutfullayev, PhD, dots. M.Yakubbayev.

Texnik muharrir: R.Tursunov

Tahririyat manzili: Namangan shahri, Uychi ko'chasi, 316-uy.

Pochta indeksi: 160136, **Faks:** (0369) 227-27-21,

Email: Info@namspi.uz

"Ta'lim va taraqqiyot" ilmiy-uslubiy jurnali elektron to'plam sifatida O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Administratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi (AOKA)ning 2022-yil 25-oktabrdagi № 045044 raqamli guvohnomasi asosida chop etiladi. Jurnal Oliy Attestatsiya komissiyasining 2024-yil 30-noyabrdagi (№ 364/5) yig'ilishi qaroriga asosan pedagogika fanlari bo'yicha falsafa fanlari doktori (PhD) va fan doktori (DSc) ilmiy darajasiga talabgorlarning dissertatsiya ishlari yuzasidan asosiy ilmiy natijalarini chop etish uchun tavsiya etilgan. UDK: 37, Xalqaro standartlashtirish raqami (ISSN): 2992-9008.

Maqolalarning ilmiy saviyasi va keltirilgan ma'lumotlar uchun mualliflar javobgar hisoblanadi.

SPORT TAYYORGARLIGI TIZIMIDA JON BOSHIGA MOLİYALASHTIRISH SHAROITIDA TRENERLAR FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH METODIKASI

Ismailova Dildora Qudratullayevna

Jismoniy tarbiya va sport bo'yicha mutaxassislarni

qayta tayyorlash va malakasini oshirish Instituti

mustaqil tadqiqotchisi

ORCID iD: 0009-0007-2303-0084

dildora-ismailova@list.ru

Annotatsiya. Sport tayyorgarligi tizimida jon boshiga moliyalashtirish mexanizmini joriy etish moliyaviy resurslardan oqilona foydalanish, mashg'ulotlar sifatini yaxshilash va trenerlar faoliyati samaradorligini oshirishning muhim omillaridan biri hisoblanadi. Ushbu maqolada jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trenerlar faoliyatini tashkil etish, baholash va rag'batlantirish masalalari ko'rib chiqiladi. Trenerlar faoliyati samaradorligini baholashda sportchilar soni, mashg'ulotlarda muntazam ishtirok etishi, jismoniy va texnik tayyorgarlik darajasi, musobaqalarda erishgan natijalari hamda individual rivojlanish ko'rsatkichlarini hisobga olish zarurati ta'kidlanadi. Moliyaviy mablag'larni taqsimlashda sport turi, sportchilarning yoshi, tayyorgarlik bosqichi va hududiy sharoitlarga mos tabaqalashtirilgan mezonlardan foydalanish muhimligi yoritiladi.

Kalit so'zlar: sport tayyorgarligi tizimi, jon boshiga moliyalashtirish, trenerlar faoliyati, faoliyat samaradorligi, sportchilar tayyorgarligi, moliyaviy resurslar, sport tashkilotlari, musobaqa natijalari.

МЕТОДИКА ПОВЫШЕНИЯ ЭФФЕКТИВНОСТИ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ТРЕНЕРОВ В УСЛОВИЯХ ПОДУШЕВОГО ФИНАНСИРОВАНИЯ В СИСТЕМЕ СПОРТИВНОЙ ПОДГОТОВКИ

Аннотация. Внедрение механизма подушевого финансирования в систему спортивной подготовки является одним из важных факторов рационального использования финансовых ресурсов, повышения качества тренировочного процесса и эффективности деятельности тренеров. В данной статье рассматриваются вопросы организации, оценки и стимулирования деятельности тренеров в условиях подушевого финансирования. При оценке эффективности деятельности тренеров подчёркивается необходимость учитывать количество спортсменов, регулярность посещения ими тренировок, уровень физической и технической подготовки, результаты участия в соревнованиях, а также показатели индивидуального развития. Освещается важность применения дифференцированных критериев распределения финансовых

средств с учётом вида спорта, возраста спортсменов, этапа их подготовки и территориальных условий.

Ключевые слова: система спортивной подготовки, подушевое финансирование, деятельность тренеров, эффективность деятельности, подготовка спортсменов, финансовые ресурсы, спортивные организации, результаты соревнований.

METHODOLOGY FOR IMPROVING COACHING EFFECTIVENESS UNDER PER CAPITA FINANCING IN THE SPORTS TRAINING SYSTEM

Abstract. *The introduction of a per capita financing mechanism into the sports training system is an important factor in ensuring the rational use of financial resources, improving the quality of the training process, and enhancing coaching effectiveness. This article examines the organization, evaluation, and incentive mechanisms related to coaches' activities under per capita financing. When evaluating coaching effectiveness, it is necessary to consider the number of athletes, their regular attendance at training sessions, levels of physical and technical preparedness, competition results, and individual development indicators. The article emphasizes the importance of applying differentiated criteria when allocating financial resources, taking into account the type of sport, athletes' ages, stages of training, and regional conditions.*

Keywords: *sports training system, per capita financing, coaching activity, coaching effectiveness, athlete preparation, financial resources, sports organizations, competition results.*

KIRISH

Bugungi kunda mamlakatimizda jismoniy tarbiya va sport sohasini rivojlantirish, iqtidorli sportchilarni aniqlash, ularni xalqaro musobaqalarga maqsadli tayyorlash hamda sport tashkilotlarining moliyaviy barqarorligini ta'minlashga alohida e'tibor qaratilmoqda. Sport tayyorgarligi tizimiga zamonaviy boshqaruv va moliyalashtirish mexanizmlarini joriy etish mavjud resurslardan oqilona foydalanish, mashg'ulotlar sifatini yaxshilash hamda trenerlar faoliyati samaradorligini oshirish imkonini beradi. Shu jihatdan jon boshiga moliyalashtirish tizimini takomillashtirish sport sohasida amalga oshirilayotgan islohotlarning muhim yo'nalishlaridan biri hisoblanadi [4, 5].

O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi PF-5924-sonli "O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi Farmonida sport muassasalari trenerlari va xodimlari faoliyati samaradorligini belgilovchi aniq mezonlar hamda malaka

talablarini shakllantirish zarurati qayd etilgan. Mazkur Farmonda jismoniy tarbiya va sport tizimini 2025-yilgacha rivojlantirishning ustuvor yo'nalishlari belgilangan bo'lib, aholining sport bilan muntazam shug'ullanish darajasini oshirish, sportchilarni tayyorlash tizimini takomillashtirish hamda trenerlarning kasbiy salohiyatini rivojlantirishga alohida e'tibor qaratilgan [1].

Shuningdek, O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 5-noyabrdagi PQ-5279-sonli "Sport-ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish orqali olimpiya va paralimpiya sport turlari bo'yicha sportchilar zaxirasini shakllantirish sifatini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi qarorida sport-ta'lim muassasalari faoliyatini takomillashtirish, iqtidorli yoshlarni aniqlash va saralashning raqamlashtirilgan tizimini joriy etish vazifalari belgilangan. Qarorda sportchilar, trenerlar va boshqa mutaxassislarni rag'batlantirish hamda ularning mehnatiga erishilgan natijalar va belgilangan mezonlar asosida haq to'lash masalalariga ham e'tibor qaratilgan [3].

Jon boshiga moliyalashtirish mexanizmida sport tashkilotiga ajratiladigan mablag' miqdori sportchilar soni, sport turi, tayyorgarlik bosqichi va boshqa belgilangan ko'rsatkichlarga bog'liq bo'ladi. Bunday tizim moliyaviy mablag'larni shaffof va adolatli taqsimlash, sport tashkilotlari o'rtasida sog'lom raqobat muhitini shakllantirish hamda ko'rsatilayotgan sport xizmatlari sifatini yaxshilashga xizmat qiladi. Shu bilan birga, trenerlar zimmasiga sportchilar kontingentini saqlash, mashg'ulotlar sifatini oshirish va barqaror sport natijalariga erishish bilan bog'liq mas'uliyat yuklaydi.

Trener sport tayyorgarligi jarayonining asosiy subyekti bo'lib, sportchilarning jismoniy, texnik, taktik, ma'naviy va psixologik rivojlanishida muhim o'rin egallaydi. Shu sababli trener faoliyati samaradorligini faqat sportchilarning musobaqalarda egallagan o'rinlari bilan baholash yetarli emas. Baholash jarayonida sportchilarning mashg'ulotlarda muntazam ishtirok etishi, individual rivojlanish dinamikasi, jismoniy va texnik tayyorgarligi, sport kontingentining saqlanishi, xavfsizlik talablariga rioya qilinishi hamda o'quv-mashg'ulot jarayonining sifati ham hisobga olinishi lozim [7, 8].

Jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trenerlar faoliyati samaradorligini oshirish uchun shaffof baholash mezonlarini ishlab chiqish, elektron monitoring tizimlarini joriy etish, trenerlarning kasbiy malakasini muntazam oshirib borish va natijadorlikka asoslangan rag'batlantirish mexanizmlarini takomillashtirish zarur. Bunda sport turi, sportchilarning yoshi, tayyorgarlik bosqichi, hududiy sharoitlar va sport infratuzilmasining holati kabi omillarni inobatga oluvchi differensial yondashuvdan foydalanish maqsadga muvofiq [2, 4, 6].

Mazkur maqolaning maqsadi sport tayyorgarligi tizimida jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trenerlar faoliyati samaradorligini oshirishga qaratilgan metodik yondashuvlarni ishlab chiqishdan iborat. Ushbu maqsadga erishish uchun trenerlar faoliyatini baholash mezonlarini aniqlash, raqamli monitoring vositalaridan foydalanish imkoniyatlarini o'rganish, moddiy va ma'naviy rag'batlantirish usullarini takomillashtirish hamda ularni sport tashkilotlari faoliyatiga tatbiq etish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqish nazarda tutiladi.

ADABIYOTLAR TAHLILI VA METODLAR

Sport tayyorgarligi tizimida trenerlar faoliyati samaradorligini oshirish va moliyalashtirish mexanizmlarini takomillashtirish masalalari milliy hamda xorijiy ilmiy manbalarda keng o'rganilgan. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2020-yil 24-yanvardagi "O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida"gi PF-5924-son Farmonida sport muassasalari trenerlari va xodimlari faoliyati samaradorligini belgilovchi mezonlar hamda malaka talablarini ishlab chiqish zarurati ko'rsatib o'tilgan [1]. O'zbekiston Respublikasi Prezidentining 2021-yil 5-noyabrdagi PQ-5279-son qarorida esa sport-ta'lim muassasalari faoliyatini takomillashtirish, sportchilarni saralash jarayonlarini raqamlashtirish, trenerlar mehnatini natijadorlik asosida baholash va rag'batlantirishning ustuvor yo'nalishlari belgilangan [3].

O'zbekistonlik tadqiqotchilar Y.A. Turdimuratov va A.M. Djo'raboyev jismoniy tarbiya va sport sohasi mutaxassislarini tayyorlash bo'yicha 2017–2023-yillarda amalga oshirilgan islohotlarni o'rganib, trenerlarning kasbiy kompetensiyasini rivojlantirish, sport ta'limi bilan ilmiy tadqiqotlar integratsiyasini kuchaytirish va zamonaviy o'qitish texnologiyalarini joriy etish zarurligini ta'kidlaydi [9]. Jismoniy tarbiya va sport mutaxassislarini tayyorlashning pedagogik jihatlarini tadqiq etgan. Mazkur tadqiqotlarda trenerlarni tayyorlash va ularning malakasini oshirish masalalari yoritilgan bo'lsa-da, jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trener faoliyatini kompleks baholash va rag'batlantirish metodikasi yetarli darajada tadqiq etilmagan.

Longxi Li va hammualliflar tomonidan trenerlar ta'limining samaradorligiga bag'ishlangan tizimli tahlilda trenerlarning kasbiy rivojlanish dasturlari sportchilarning texnik natijalari bilan bir qatorda motivatsiyasi, o'ziga ishonchi va ijtimoiy rivojlanishiga ham ijobiy ta'sir ko'rsatishi qayd etilgan [8]. K. Lervold va hammualliflar mentorlikka asoslangan kasbiy rivojlanish dasturlarini o'rganib, trener samaradorligini oshirishda uzluksiz ta'lim, tajriba almashish, refleksiv tahlil va tashkiliy qo'llab-quvvatlash muhim ekanligini aniqlagan [7]. J. Walton va hammualliflar trenerlar samaradorligini oshirishda mentorlik, tajriba almashish, refleksiv tahlil va uzluksiz kasbiy rivojlanish muhimligini ta'kidlaydi. Ushbu yondashuv trenerlarni baholash va rag'batlantirishda muhim ahamiyatga ega [10].

Ushbu tadqiqotlar trener faoliyatini faqat musobaqa natijalari asosida emas, balki sportchining jismoniy, texnik, psixologik va ijtimoiy rivojlanishini qamrab oluvchi kompleks ko'rsatkichlar asosida baholash zarurligini ko'rsatadi. Mavjud adabiyotlar tahlili trenerlar faoliyatini baholashda sportchilar soni va musobaqa natijalari bilan cheklanmasdan, ularning mashg'ulotlardagi ishtiroki, individual rivojlanishi, tayyorgarlik darajasi hamda trenerning kasbiy o'sishini ham hisobga olish zarurligini ko'rsatadi. Jon boshiga moliyalashtirish va trener faoliyati samaradorligi o'rtasidagi bog'liqlikning yetarli o'rganilmagani mavzuning dolzarbligini belgilaydi.

METODLAR

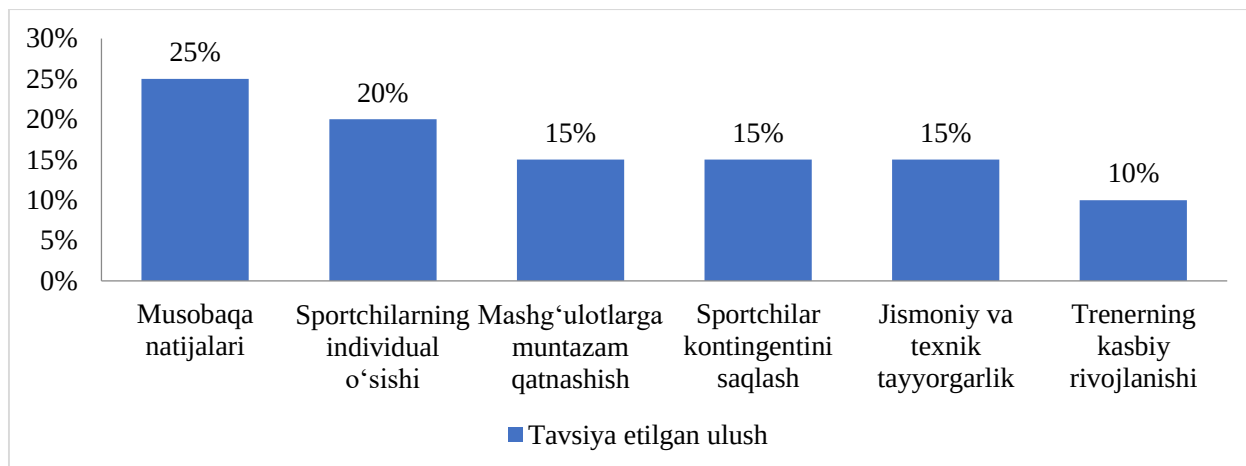
Ushbu tadqiqotda sport tayyorgarligi tizimida jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trenerlar faoliyati samaradorligini oshirish bo'yicha quyidagi ilmiy-uslubiy yondashuvlar qo'llanildi:

1. **Tahliliy-metodik yondashuv** – sport sohasiga oid me'yoriy-huquqiy hujjatlar, ilmiy adabiyotlar va metodik materiallarni o'rganish asosida jon boshiga moliyalashtirish hamda trenerlar faoliyatini baholashning asosiy tamoyillarini tahlil qilish.

2. **Taqqoslash va solishtirma tahlil** – O'zbekiston va rivojlangan xorijiy mamlakatlarda qo'llanilayotgan sportni moliyalashtirish, trenerlar faoliyatini baholash va rag'batlantirish tizimlarini o'zaro taqqoslash, ularning afzalliklari va kamchiliklarini aniqlash.

3. **Empirik tadqiqot va pedagogik kuzatuv** – sportchilar soni, ularning mashg'ulotlardagi ishtiroki, individual rivojlanishi va musobaqa natijalariga oid ma'lumotlarni tahlil qilish, shuningdek, trenerlarning mashg'ulotlarni tashkil etishi va zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanishini kuzatish.

Ushbu metodlar asosida jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trenerlar faoliyatini baholash mezonlarini takomillashtirish va natijadorlikka asoslangan rag'batlantirish mexanizmlarini joriy etish bo'yicha ilmiy-amaliy tavsiyalar ishlab chiqildi.

1-rasm. Trenerlar faoliyati samaradorligini baholash mezonlarining tavsiya etilgan ulushi

Rasmda jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trenerlar faoliyati samaradorligini baholash mezonlari va ularning tavsiya etilgan ulushlari aks ettirilgan. Unga ko'ra, musobaqa natijalari 25 foiz, sportchilarning individual o'sishi 20 foiz, mashg'ulotlarga muntazam qatnashish, sportchilar kontingentini saqlash hamda jismoniy va texnik tayyorgarlik ko'rsatkichlari 15 foizdan, trenerning kasbiy rivojlanishi esa 10 foizni tashkil etadi. Mazkur diagramma trener faoliyatini faqat musobaqa natijalari asosida emas, balki sportchilarning individual rivojlanishi, mashg'ulotlarda ishtiroki, tayyorgarlik darajasi va trenerning kasbiy salohiyati bo'yicha kompleks baholash zarurligini ko'rsatadi. Ushbu mezonlardan foydalanish jon boshiga ajratiladigan moliyaviy mablag'larni shaffof taqsimlash, trenerlarni natijadorlik asosida rag'batlantirish va sport tayyorgarligi sifatini oshirishga xizmat qiladi.

NATIJALAR

Tadqiqot natijalari sport tayyorgarligi tizimida jon boshiga moliyalashtirish sharoitida trenerlar faoliyati samaradorligini oshirish bo'yicha bir qancha muhim jihatlarni aniqladi:

- Trenerlar faoliyati samaradorligini faqat sportchilar soni va musobaqalarda erishilgan natijalar asosida baholash yetarli emasligi aniqlandi. Baholash jarayonida sportchilarning individual rivojlanishi, mashg'ulotlarda muntazam ishtiroki va tayyorgarlik darajasini ham hisobga olish lozim.

- Trener faoliyatini baholashda musobaqa natijalariga 25 foiz, sportchilarning individual o'sishiga 20 foiz, mashg'ulotlarga muntazam qatnashish, sportchilar kontingentini saqlash hamda jismoniy va texnik tayyorgarlikka 15 foizdan, trenerning kasbiy rivojlanishiga esa 10 foiz ulush ajratish tavsiya etildi.

– Sport tashkilotlariga ajratiladigan moliyaviy mablag'larni sportchilar soni bilan bir qatorda, ularning tayyorgarlik darajasi va erishgan natijalariga muvofiq taqsimlash zarurligi aniqlandi.

– Moliyalashtirishda sport turi, sportchilarning yoshi, tayyorgarlik bosqichi, hududiy sharoitlar va sport infratuzilmasining holatini hisobga oluvchi differensial koeffitsiyentlardan foydalanish tavsiya etildi.

MUHOKAMA

Tadqiqot natijalari shuni ko'rsatdiki, sport tayyorgarligi tizimida jon boshiga moliyalashtirish mexanizmini samarali tashkil etish trenerlar faoliyati natijadorligi va sportchilar tayyorgarligi sifatini oshirishda muhim rol o'ynaydi.

1. **Trenerlar faoliyatini kompleks baholash.** Trener faoliyatini faqat sportchilar soni va musobaqa natijalari asosida baholash yetarli emas. Baholashda sportchilarning individual rivojlanishi, mashg'ulotlarga muntazam qatnashishi, jismoniy va texnik tayyorgarligi, kontingentning saqlanishi hamda trenerning kasbiy rivojlanishi hisobga olinishi zarur [7, 8].

2. **Jon boshiga moliyalashtirish mexanizmini takomillashtirish.** Moliyaviy mablag'larni taqsimlashda sportchilar soni bilan bir qatorda, sport turi, sportchilarning yoshi, tayyorgarlik bosqichi va hududiy sharoitlarni hisobga oluvchi differensial koeffitsiyentlardan foydalanish lozim. Bu mablag'larning shaffof va adolatli taqsimlanishiga xizmat qiladi [4, 5].

3. **Raqamli monitoring tizimlaridan foydalanish.** Sportchilarning mashg'ulotlardagi ishtiroki, individual rivojlanishi, jismoniy va texnik ko'rsatkichlari hamda musobaqa natijalarini elektron platformalar orqali muntazam kuzatish muhim. Raqamli monitoring trenerlar faoliyatini xolis baholash va kamchiliklarni o'z vaqtida aniqlash imkonini beradi [3, 4].

4. **Trenerlarni rivojlantirish va rag'batlantirish.** Trenerlarning kasbiy malakasini muntazam oshirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalarni joriy etish va

ilg'or tajribalarni ommalashtirish zarur. Rag'batlantirish tizimi nafaqat qisqa muddatli musobaqa natijalariga, balki sportchilarning barqaror rivojlanishi va mashg'ulotlar sifatiga ham bog'lanishi lozim [2, 6].

XULOSA VA TAKLIFLAR

Tadqiqot natijalari sport tayyorgarligi tizimida jon boshiga moliyalashtirish mexanizmini samarali joriy etish trenerlar faoliyati natijadorligini va sportchilar tayyorgarligi sifatini oshirishda muhim ahamiyatga ega ekanligini ko'rsatdi. Trener faoliyatini baholashda faqat sportchilar soni va musobaqa natijalari bilan cheklanmasdan, sportchilarning individual rivojlanishi, mashg'ulotlarda muntazam ishtiroki, jismoniy va texnik tayyorgarligi, kontingentning saqlanishi hamda trenerning kasbiy rivojlanishini ham hisobga olish zarur. Raqamli monitoring tizimlarini joriy etish sportchilarning rivojlanish dinamikasi va trenerlar faoliyatini muntazam kuzatish, natijalarni xolis baholash hamda mavjud kamchiliklarni o'z vaqtida bartaraf etish imkonini beradi. Trenerlarning malakasini uzluksiz oshirish, zamonaviy pedagogik texnologiyalardan foydalanish va ilg'or tajribalarni ommalashtirish sport tayyorgarligi jarayonining samaradorligini yanada oshiradi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2020). *O'zbekiston Respublikasida jismoniy tarbiya va sportni yanada takomillashtirish va ommalashtirish chora-tadbirlari to'g'risida*. PF-5924-son Farmon, 24-yanvar.
2. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2020). *Jismoniy tarbiya va sport sohasida kadrlar tayyorlash tizimini takomillashtirish va ilmiy salohiyatni oshirish chora-tadbirlari to'g'risida*. PQ-4877-son qaror, 3-noyabr.
3. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2021). *Sport ta'limi tizimini tubdan takomillashtirish orqali olimpiya va paralimpiya sport turlari bo'yicha sportchilar zaxirasini shakllantirish sifatini yanada oshirish chora-tadbirlari to'g'risida*. PQ-5279-son qaror, 5-noyabr.
4. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2021). *Sport-ta'lim muassasalari faoliyatini 2025-yilgacha rivojlantirish dasturi to'g'risida*. PQ-5280-son qaror, 5-noyabr.
5. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2022). *Davlat sport-ta'lim muassasalari faoliyatini mutlaqo yangi tizim asosida tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida*. PQ-268-son qaror, 6-iyun.
6. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti (2022). *Oliy sport mahorati instituti faoliyatini tashkil qilish chora-tadbirlari to'g'risida*. PQ-269-son qaror, 6-iyun.

7. Lervold, K., Sæther, S.A. va Lagestad, P. (2025). "Exploration of factors predicting sport coaches' perceived performance levels following an 18-month mentor-based coach development programme". *Sports*, 13(3), 83-maqola.
8. Li, L., Olson, H.O., Tereschenko, I., Wang, A. va McCleery, J. (2025). "Impact of coach education on coaching effectiveness in youth sport: A systematic review and meta-analysis". *International Journal of Sports Science and Coaching*.
9. Turdimuratov, Y.A. va Djo'raboyev, A.M. (2024). "Yangi O'zbekistonda jismoniy tarbiya va sport sohasida mutaxassislarni tayyorlashga oid davlat siyosati". *Modern Science and Research*, 3(3), 141–146-betlar.
10. Walton, J. va boshqalar (2024). "A systematic review of coach developers' professional learning". *International Sport Coaching Journal*.